

Юрій КЛИМЕНКО,
*Надзвичайний і Повноважний Посол,
Постійний представник України при Відділенні ООН
та інших міжнародних організаціях у Женеві*

ЖЕНЕВА – НАЙСТАРІША СТОЛИЦЯ МУЛЬТИЛАТЕРАЛІЗМУ, ДЕ ВІДСТОЮЮТЬСЯ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ

Статтю подано за редакцією автора

Якщо у світі високої моди основною віссю вважають Париж – Лондон – Мілан – Нью-Йорк, до того ж Нью-Йорк не так давно визнано провідною модною столицею в цьому переліку, то у світі високої дипломатії є інша незаперечна вісь Нью-Йорк – Женева – Відень, і кожен із цих центрів справедливо посідає своє унікальне місце в глобальній системі багатосторонніх відносин.

Що ж до Женеві, то, як зазначав свого часу колишній директор Женевського Відділення ООН Майкл Мьоллер, «дипломатію закладено в ДНК цього міста щонайменше з 1863 року, коли Анрі Дюнан заснував тут Міжнародний комітет Червоного Хреста». (Цей Комітет по сьогодні успішно функціонує, й українські дипломати в Женеві активно з ним співпрацюють.)

Історія Женеві тісно пов'язана зі становленням концепції мультилатералізму, столітній ювілей якого масштабно відзначався торік у світі. У Женеві століття тому було засновано попередницю сучасної ООН – Лігу Націй. Імідж цієї міжнародної установи був підпсований в підручниках із радянської історії та дипломатії, не останньою мірою й через те, що вона понад 80 років тому виключила зі своїх лав Радянський Союз за розв'язання ним війни проти Фінляндії. Відтак СРСР зробив усе, аби знищити будь-яку позитивну пам'ять про Лігу (а як уміють працювати в таких сферах кремлівські історики, ми знаємо з власного сумного досвіду). Я особисто вважаю, що лише за цей свій сміливий вчинок 1939 року Ліга Націй має бути особливо шанована нащадками, а її принциповість – наслідуватися сучасними міжнародними організаціями.

Палац націй, Женева Palais des Nations in Geneva

Проте не лише Лігою Націй і Відділенням ООН відома сьогодні Женева. Мир, роззброєння, охорона здоров'я та праці, права людини, гуманітарна діяльність, реагування на надзвичайні ситуації, захист інтелектуальної власності, торгівля, сталий розвиток, високі технології, наукові дослідження й навчання – далеко неповний перелік сфер, котрими опікуються міжнародні організації, домівкою для яких слугує женевська земля.

Усі ці розташовані в Женеві організації та спеціальні установи формують унікальну спільноту, яку в експертних колах нерідко іменують женевською екосистемою. Її складники взаємно доповнюють один одного, злагоджено взаємодіють із приватним сектором і громадянським суспільством, виробляючи практичні рекомендації та здійснюючи конкретні кроки з метою поліпшення соціально-економічної ситуації в країнах світу, зменшення бідності та нерівності, віднайдення відповідей на глобальні виклики й загрози, що постають перед людством.

Нині чи не головною метою діяльності женевської екосистеми є сприяння країнам у реалізації *Порядку денного сталого розвитку до 2030 р.* та досягненні його 17-ти цілей (Цілі сталого розвитку – ЦСР). Поміж ключових елементів, що рухають цей процес, – Лабораторія ЦСР (SDG Lab) – спеціальна структура, створена у 2017 р. при Відділенні ООН у Женеві з метою допомоги державам-членам, міжнародним організаціям та іншим гравцям як на женевських майданчиках, так і поза їх межами, у впро-

Постійний представник України Ю.А. Клименко вручає Вірчі грамоти Генеральному директорові Відділення ООН у Женеві Майклові Мьоллеру

Permanent Representative of Ukraine Yuriy Klymenko presents his credentials to Director-General of the UN Office at Geneva Michael Moeller

вадженні практичних заходів з імплементації ЦСР. Її платформа дає можливість країнам, представникам академічних кіл і громадянського суспільства обмінюватися ідеями, інформацією, досвідом, проблемами у виконанні ЦСР та баченням шляхів їх розв'язання.

Порівняно невеликій команді Постійного представництва України в Женеві (ППУ, 18 дипломатів на чолі з Постійним представником) доводиться встигати «охопити» всі ці організації, відвідати їхні численні засідання, виробити позицію щодо документів, які ухвалюватимуться, погодити її з Міністерством закордонних справ України (а якщо це стосується не лише зовнішніх зносин – то й із низкою інших причетних органів виконавчої влади), відстояти українську позицію у ході засідань, консультацій, переговорів, домогтися відображення інтересів України в ухвалених цими всіма міжнародними установами резолюціях, рішеннях, заявах, інших документах. А лише в рамках Світової організації торгівлі (СОТ) функціонують 44 робочі органи (комітети, спеціальні сесії, групи), а також численні неофіційні робочі групи, котрі на щоденній основі проводять копітку роботу в напрямі спрощення торгівлі, подолання різного роду перешкод та обмежень у її здійсненні, а також намагаються модернізувати існуючі правила торгівлі та крокувати поруч із прогресом.

СОТ – єдина міжнародна організація, що переймається питаннями встановлення та регулювання правил торгівлі в глобальному вимірі. Основне її завдання полягає в лібералізації, стабілізації та регулюванні міжнародної торгівлі, що досягається шляхом моніторингу виконання взятих членами СОТ зобов'язань та переговорів між учасниками з нових правил та угод. Основоположними принципами торговельної системи СОТ є недискримінація, зниження торговельних бар'єрів, прозорість і передбачуваність, сприяння чесній конкуренції та економічному розвитку. Правила СОТ сприяють зниженню коруптованості, а також допомагають впровадити необхідні реформи.

Конференція міністрів, котра збирається щонайменше раз на два роки, є вищим органом ухвалення рішень в СОТ, а Генеральна Рада (до складу якої входять постійні представники держав та глави делегацій у Женеві) має повноваження ухвалювати рішення в періоди між конференціями. Вона також виконує функції нагляду за торговельною політикою та врегулюванням суперечок. Крім цього, організаційна структура СОТ передбачає три ради: 1) з торгівлі товарами; 2) з торгівлі послугами; 3) з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності. Члени понад 40 комітетів, підкомітетів і робочих груп, підзвітних цим радам, стежать за виконанням зобов'язань, що містяться у 17 багатосторонніх угодах із торгівлі СОТ у різних сферах (у т.ч. з питань санітарних та фітосанітарних заходів, технічного регулювання, імпортного ліцензування, інструментів торговельного захисту й спрощення процедур торгівлі).

Набуття Україною членства в Організації у 2008 році стало віхою у процесі інтеграції національної економіки до всеохоплюючої торговельної системи світу. Бути всередині чітких правил гри на світовому ринку та дотримуватися їх у взаємовідносинах з іншими 163 членами СОТ, на яких припадає понад 98% світової торгівлі, – важливий чинник та системний фактор забезпечення подальшого розвитку національної економіки.

Пам'ятаю, як мас медіа, висвітлюючи ще у 1990-х роках підготовку до вступу України до СОТ, постійно ставили цілком справедливі запитання: *що це дає Україні? що це дає українській бізнес-спільноті?* Сьогодні, спираючись на більш, як 12-річний досвід членства в цій організації, можу стверджувати, що:

– вступ до СОТ дав змогу розпочати переговори щодо укладення угод про вільну торгівлю з основними й перспективними торговельними партнерами нашої держави, зокрема з ЄС, Європейською асоціацією вільної торгівлі (Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія), Чорногорією, Канадою, Ізраїлем;

– членство в СОТ допомогло вітчизняним експортерам отримати передбачуваний та сприятливий недискримінаційний режим на ринках членів Організації, можливість урегулювання поточних торговельних проблем і спірних питань як у дво-, так і в багатосторонньому форматі;

– у рамках переговорного процесу щодо вступу України до СОТ наша держава отримала від ЄС і США статус країни з ринковою економікою, що стало важливим позитивним чинником під час проведення антидемпінгових розслідувань стосовно українських товарів.

Україні, у ВВП якої частка експорту становить близько 50%, українськова важливо брати безпосередню участь у поточних багатосторонніх торговельних перемовинах з питань приєднання до СОТ нових членів, аби реалізувати свої національні інтереси в торговельно-економічній сфері. Долучення до інформаційної системи СОТ і використання переваг системи завчасного обміну інформацією надали українським підприємствам доступ до даних щодо змін у торговельних режимах членів СОТ і можливість ініціювати переговори з метою покращення умов торгівлі.

Забезпечення фахової розбудови співпраці України з СОТ здійснюється Постійним представництвом у Женеві у координації з Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства й іншими органами влади України. Постпредство забезпечує участь нашої країни у багатосторонніх торговельних переговорах в рамках СОТ і дбає про ефективне використання переваг членства в ній задля розширення експортних можливостей вітчизняних товаровиробників і захисту національних торговельно-економічних інтересів на зовнішніх ринках.

У рамках переговорного процесу Україна бере активну участь у врегулюванні актуальних питань, що постають перед СОТ і багатосторонньою торговельною системою загалом. Так, у контексті формування комплексних правил з питань електронної торгівлі, внутрішнього регулювання у сфері послуг, обмеження певних видів субсидій у галузі рибальства та реформування правил торгівлі сільськогосподарськими товарами, Україна обстоює власну позицію, вносить відповідні пропозиції щодо ключових переговорних документів, а також виступає співавтором багатьох з них. Задля посилення національної переговорної позиції у сфері сільського господарства в січні 2020 року наша держава в статусі спостерігача приєдналася до Кернської групи – коаліції провідних країн-експортерів сільськогосподарської продукції (понад 25% світового експорту), що підтримують політику подальшої лібералізації правил торгівлі за зазначеним напрямом.

Цьогоріч Україна також стала співавтором Багатосторонньої домовленості про тимчасовий апеляційний арбітраж («Multi-party Interim Appeal Arbitration Arrangement»), участь у якій ще раз підкреслила нез-

мінну підтримку Україною СОТ у період системних проблем, котрі постають перед Організацією, зокрема через заблокованість роботи її Апеляційного органу.

СОТ як глобальна платформа також дає нам змогу привертати увагу міжнародної спільноти до порушень і невиконання з боку Російської Федерації міжнародних зобов'язань як члена Організації, здійснювати тиск на РФ з метою змушення її до негайного приведення свого законодавства у відповідність до правил та угод СОТ, а також усунення невикористаних обмежень, заборон та дискримінаційних заходів щодо українських товарів, послуг та виробників. У цьому контексті одним із нещодавніх значних здобутків України в рамках СОТ стала виграна апеляція у справі проти РФ щодо блокування останньою імпорту українського залізничного обладнання. В іншій справі проти РФ Україна відстояла право використовувати процедури корегування цін на російський газ під час розрахунку антидемпінгових заходів, що дасть змогу нашій країні надалі ефективно захищати вітчизняних виробників шляхом застосування ринково виважених і справедливих мит на імпорту продукцію, для виробництва якої використовується російський газ.

У червні 2020 року Україна підписала Протокол про приєднання до Угоди про заснування Консультаційного центру з питань права Світової організації торгівлі (КЦП). Приєднання до цієї Угоди та набуття членства у КЦП забезпечить можливість отримання Україною високопрофесійних юридичних послуг, сприятиме економії коштів державного бюджету та посилить кадрову та інституційну спроможність України у захисті наших національних інтересів у рамках СОТ.

Переважна більшість щоденної роботи у цій Організації, націленої на забезпечення безперешкодної торгівлі, залишається поза увагою ЗМІ. Проте, у часи нинішньої нестабільності у світі ми переконуємось у ключовій ролі міжнародної торгівлі для забезпечення зайнятості та економічного зростання, а також у розв'язанні питань, пов'язаних із продовольчою безпекою та доступом до необхідних товарів і послуг.

Інша важлива міжнародна інституція, що впливає на світові економічні процеси й також розташована в Женеві – Конференція ООН із торгівлі та розвитку (ЮНКТАД). Заснована в 1964 році, ЮНКТАД має ста-

Постійний представник України Ю.А. Клименко та Генеральний директор СОТ Р. Азеведо

Permanent Representative of Ukraine Yurii Klymenko and WTO Director-General Roberto Azevêdo

Постійний представник України Ю.А. Клименко та Генеральний секретар ЮНКТАД М. Кітуї

Permanent Representative of Ukraine Yuriy Klymenko and UNCTAD Secretary-General Mukhisa Kituyi

тус постійного міжурядового органу Генеральної Асамблеї ООН у сфері торгівлі, інвестицій і розвитку і нараховує 195 країн у своєму складі. Рішення ЮНКТАД ухвалюються у формі резолюцій і мають рекомендаційний характер.

Конференція є координаційним центром у рамках системи ООН для комплексного регулювання проблем торгівлі та розвитку, а також взаємопов'язаних питань у галузях фінансів, технологій, інвестицій і сталого

розвитку. Основну увагу ЮНКТАД зосереджено на реалізації ЦСР 2030 через розширення торговельних відносин, запровадження всеохоплюючої системи електронної торгівлі, розвиток інвестиційних можливостей тощо. Поміж головних напрямів роботи ЮНКТАД – надання технічної допомоги найменш розвинутим країнам (НРК) із метою зміцнення їхнього торговельного потенціалу.

Секретаріат ЮНКТАД регулярно публікує власні дослідження, зокрема щодо проблем конкуренції, захисту прав споживачів, цифровізації та тенденцій у сфері інвестування, а також сприяє розробці та імплементації системи заходів, спрямованих на залучення в економіку інвестицій та нових технологій тощо.

Вищим органом ухвалення рішень в ЮНКТАД є Конференція країн-членів, що проходить раз на чотири роки, і у ході якої учасники підводять підсумки результатам роботи за попередні роки, обмінюються думками щодо актуальних питань у сфері торгівлі й розвитку, а також визначають пріоритети роботи на наступний чотирирічний період. У перервах між засіданнями Конференції її функції та моніторинг за виконанням визначених пріоритетів перебирає на себе Рада з торгівлі та розвитку.

Україна є членом ЮНКТАД із дня її заснування. Основними напрямами діяльності України в рамках Конференції є представлення інтересів та позиції нашої держави на засіданнях робочих органів ЮНКТАД, реалізація спільних проектів в Україні та сприяння участі українських експертів у засіданнях та технічних курсах Конференції.

Наприклад, у процесі впровадження Рамкової програми партнерства Уряду України – ООН на 2012–2016 роки ЮНКТАД була однією з 20 установ системи ООН, що надавали підтримку Уряду нашої держави у таких сферах, як ефективне управління, соціальна та економічна політика, сприяння сталому розвитку.

У контексті такого сприяння слід згадати про Міжнародний торговельний центр (МТЦ) – розташоване в Женеві спільне агентство СОТ і ЮНКТАД, діяльність якого націлена на асистування країнам, що розвиваються, та НРК у сфері розвитку експорту шляхом надання технічної допомоги на національному інституційному та підприємницькому рівнях. Задля посилення експортного потенціалу України та її відповідної інституційної спроможності Постпредством докладаються зусилля із залучення МТЦ до реалізації проектів технічної допомоги нашій державі. Так, за сприяння ППУ протягом останніх років на території України реалізовувалася низка проектів МТЦ, зокрема:

- надання підтримки при розробці Експортної стратегії України, а також дев'яти секторальних і крос-секторальних стратегій України;
- сприяння виходу малих і середніх підприємств плодоовочевого сектора на зовнішні ринки та включення їх у ланцюги створення доданої вартості;
- інтеграція українських виробувачів ягід у європейські й міжнародні глобальні ланцюги створення доданої вартості в рамках спільного проекту МТЦ і ЄС «Східне партнерство: готовність до торгівлі – ініціатива EU4Business».

В рамках женеvської екосистеми для України важливе місце також посідає така регіональна інституція, поміж засновниць якої є наша держава, як Європейська економічна комісія (ЄЕК), одна з п'яти регіональних економічних комісій ООН, створена в 1947 році. У роботі зазначеної Комісії беруть участь 56 країн, зокрема європейських, США, Канада, Ізраїль, а також центральноазійські держави. ЄЕК є однією з найактивніших женеvських установ – щорічно відбувається понад 120 сесій її робочих органів (комітетів, робочих груп, нарад експертів тощо). Україну представлено в низці керівних органів комітетів ЄЕК, як-от із внутрішнього транспорту й сталої енергетики. Українські дипломати також обиралися заступниками Голови ЄЕК протягом 2002–2003, 2006–2007, 2007–2009 років.

Велика частина міжсекторальної роботи ЄЕК припадає на сприяння країнам з перехідною економікою, до яких ООН зараховує й Україну. Діяльність у рамках цього важливого для нашої країни напряму здійснюється у формі семінарів, навчальних і робочих зустрічей з актуальних проблем переходу до ринкової економіки, підготовки досліджень і керівних матеріалів з цих питань, консультативних послуг щодо адаптації галузей економіки до ринкових умов, виконання Порядку денного сталою розвитку до 2030 року й досягнення ЦСР. Секретаріатом Комісії підготовлено низку корисних для українських міністерств і відомств досліджень та керівних матеріалів щодо юридичних аспектів приватизації в промисловості, залучення іноземних інвестицій, питань розвитку малих і середніх підприємств, розширення торгівлі тощо. За сприяння фахівців ЄЕК здійснюється експертиза проектів національних законодавчих актів у таких галузях, як транспорт та енергетика.

Постпредство забезпечує участь України в роботі ЄЕК у співпраці з низкою профільних міністерств, відомств і організацій, що надає можливість їх представникам не лише отримувати актуальну інформацію щодо економічної, промислової, транспортної, екологічної політики країн-членів ЄЕК, обмінюватися з ними здобутим досвідом у зазначених сферах, а й брати безпосередню участь у розробці загальноєвропейських норм, відповідних стандартів, інших міжнародно-правових документів.

Російська Федерація, яка також є членом ЄЕК ООН, робить усе можливе, аби легітимізувати незаконну анексію АРК, зокрема й шляхом представлення в рамках Комісії власної статистичної інформації, що включає в себе відомості про тимчасово окупований Крим. З огляду на це, Постпредством докладаються цілеспрямовані зусилля із моніторингу поширюваної РФ інформації та вилучення, у разі потреби, статистичних даних РФ, у тому числі з веб-сторінки ЄЕК ООН. Так, під час 68-ї сесії Комісії у квітні 2019 року у підготовленій Секретаріатом ЄЕК статистичній збірці «Країни ЄЕК у цифрах – 2019» вперше були відсутні будь-які статистичні відомості про Російську Федерацію, а з онлайн ресурсів ЄЕК ООН нині вилучена вся статистична інформація щодо РФ за 2014–2019 роки.

Восьма ціль сталого розвитку, окрім сприяння всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, передбачає також сприяння забезпеченню повної та продуктивної зайнятості та гідної праці для всіх. У цьому контексті важливу роль відіграє організація, заснована ще у 1919 р., майже за століття до визначення ЦСР – Міжнародна організація праці (МОП), яка в 1946 році стала першою спеціалізованою установою ООН. МОП розробляє міжнародні трудові норми у формі конвенцій і рекомендацій, що встановлюють мінімальні стандарти основних трудових прав на свободу асоціації, організації, ведення колективних переговорів, заборони примусової праці, рівності за гендерною ознакою тощо. Основними стратегічними цілями МОП є реалізація засадничих принципів і прав у сфері праці, створення ширших можливостей для жінок і чоловіків із метою забезпечення належної зайнятості й гідної заробітної плати, підвищення ефективності соціального захисту для всіх верств населення, а також зміцнення трипартизму й соціального діалогу.

Протягом своєї діяльності МОП ухвалила 189 конвенцій і 202 рекомендації. Щорічно Організацією витрачаються близько 130 млн дол. США для запровадження в її країнах-членах окремих проектів технічної допомоги. Сьогодні МОП здійснює понад тисячу програм технічного співробітництва у більш ніж 80 країнах світу, включно з Україною. Пріоритетними напрямками такої співпраці з нашою державою є реформування трудового законодавства, упорядкування трудових відносин та розв'язання спорів, зміцнення потенціалу організацій роботодавців і профспілок під час укладання

Постійний представник України Ю.А. Клименко головує на Конференції з роззброєння

Permanent Representative of Ukraine Yuriy Klymenko acting as President of the Conference on Disarmament

колективних договорів, а також реалізація Програми гідної праці на національному рівні, яка передбачає такі пріоритетні завдання, як підвищення рівня зайнятості й соціального захисту, забезпечення гендерної рівності та недискримінації на робочих місцях, налагодження ефективного соціального діалогу, покращення умов праці, упровадження міжнародних трудових норм, розвиток сталих підприємств задля стабільності й зростання.

Гарантією стабільності, зростання та забезпечення достойних умов праці є мир і безпека.

І нехай не в Женеві розташована штаб-квартира головного світового органу у цій сфері – Ради Безпеки ООН (РБ), але без внеску низки женеvських міжнародних організацій зусилля РБ були б значною мірою ослаблені.

Провідну роль тут відіграє Конференція з роззброєння (КР) – унікальний постійно діючий орган міжнародного співтовариства, призначений для ведення переговорів із контролю над озброєннями, роззброєння та нерозповсюдження на багатосторонній і консенсусній основі. У її нинішньому форматі КР було засновано у 1978 році згідно з положеннями Заключного документа Першої спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН з роззброєння.

Як це не парадоксально, уже понад двадцять останніх років КР не може розпочати свою субстантивну діяльність у зв'язку з відсутністю консенсусу щодо змісту її щорічної Програми роботи, що є наслідком розбіжностей у поглядах держав-членів стосовно пріоритетів цього форуму. Незважаю-

чи на це, зазначена вище платформа відіграє важливу комунікативну й превентивну роль, і українська сторона належно її використовує, зокрема щоб мобілізувати міжнародну підтримку для протидії агресору шляхом регулярного поширення інформації про неправомірні дії РФ щодо нашої держави (грубе порушення положень Будапештського меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, милітаризація АРК, триваюча агресія на південному сході України тощо), які становлять безпосередню загрозу як для нашої країни, так і для міжнародного миру та безпеки. Важливим етапом членства України в КР стало її головування на сесії Конференції у 2019 р., яке дозволило зміцнити міжнародний імідж нашої держави як активного та впливового учасника процесів у сферах контролю над озброєннями, роззброєння та нерозповсюдження.

Інші важливі женеvські безпекові форуми – засідання експертів і держав-учасниць Конвенції про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію (КНЗ) та Конвенції про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення (Оттавська конвенція). Вони є головними міжнародними платформами у сфері боротьби з вибухонебезпечними предметами – наслідками війни, а також слугують ефективними майданчиками для обговорення актуальних питань, зокрема очищення замінованих вибухонебезпечними предметами територій, забезпечення ефективності зусиль із надання допомоги жертвам зазначеного озброєння, попередження застосування негуманної зброї, як-от саморобних вибухових пристроїв тощо. Належна участь України в роботі згаданих міжнародних форумів надає можливість регулярно забезпечувати просування національних інтересів нашої держави у сфері боротьби із забороненою конвенціями зброєю, звертаючи належну увагу міжнародної спільноти на спрямовані проти України підривні дії РФ та контрольованих нею незаконних збройних формувань (НЗФ) на Донбасі.

Ще один важливий женеvський майданчик у галузі контролю над озброєннями – засідання експертів і держав-учасниць Конвенції про заборону розробки, виробництва та накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсинної зброї та про їх знищення (КБТЗ). Цей документ відіграє важливу роль у нерозповсюдженні біологічної зброї масового знищення, забезпеченні мирного використання здобутків стрімкого розвитку біологічних наук, а також координації міжнародних зусиль з подолання сучасних біозагроз та поширення знань у галузях біобезпеки, біозахисту й біоетики. Беручи участь у міжнародних заходах у рамках КБТЗ, Україна має можливість, серед іншого, просувати власні національні інтереси у сфері нерозповсюджен-

ня біологічної зброї, а також належним чином привертати увагу світової спільноти до суттєвого ослаблення системи біобезпеки та біозахисту нашої держави внаслідок агресії РФ і підливних дій підтримуваних Росією НЗФ, що проявилось, зокрема, у втраті контролю над Українською протичумною станцією Міністерства охорони здоров'я України, Донецькою та Луганською обласними санітарно-епідеміологічними станціями, а також Луганською регіональною державною лабораторією ветеринарної медицини.

У Женеві розташована низка провідних центрів у галузі контролю над озброєннями та міжнародної безпеки, зокрема:

– Женевський центр з питань політики безпеки (ЖЦПБ) – міжнародний фонд, заснований у 1995 році за ініціативою Федерального департаменту оборони, захисту населення й спорту Швейцарської Конфедерації у рамках програми НАТО «Партнерство заради миру» з метою підготовки кваліфікованих кадрів у сфері міжнародної безпеки та запровадження передової практики обміну досвідом та знаннями з широкого кола військово-політичних питань. З 1999 року ЖЦПБ має статус учбової програми «Партнерства заради миру». Роботу фонду контролює Рада засновників, яку утворюють представники кантону Женева й 53 країни-члени, поміж яких і Україна. Навчальні курси ЖЦПБ, у яких щороку бере участь понад 1200 експертів, у т.ч. з України, призначені для вдосконалення підготовки фахівців, задіяних у розв'язанні широкого спектра проблем у сфері міжнародної політики безпеки. Іншими завданнями ЖЦПБ є запровадження міжнародного діалогу з безпекових питань, розбудова мережі партнерських дослідницьких проєктів у сфері міжнародної безпеки.

– Женевський міжнародний центр з гуманітарного розмінування (ЖМЦГР) був створений у 1998 році з метою сприяння знешкодженню мін, касетних боеприпасів і вибухонебезпечних предметів, залишених після бойових дій. ЖМЦГР активно підтримує національні уряди, зокрема й український (що є особливо актуальним у контексті протидії російській мінній загрози), міжнародні організації та громадянське суспільство у боротьбі з вибухонебезпечними предметами, розробляє відповідні рекомендації та стандарти щодо їх знешкодження.

– Женевський центр управління сектором безпеки (ЖЦУСБ), створений у 2000 році урядом Швейцарської Конфедерації, опікується питаннями розробки, поширення й імплементації стандартів у безпековому секторі, які засновано на найкращому досвіді провідних країн і принципах верховенства права заради забезпечення передумов для сталого миру у світі. ЖЦУСБ активно сприяє Україні в галузях реформування сектора безпеки нашої держави й розбудови співробітництва в євроатлантичному напрямі. У березні 2020 року у ході візиту в Україну Директора ЖЦУСБ Т. Гербера відбулася церемонія відкриття Офісу вказаного Центру в Києві,

який протягом наступних декількох років перейматиметься, передусім, питаннями надання сприяння нашій державі у реформуванні Національної поліції України, яке здійснюватиметься за підтримки Уряду Канади.

Знищення зброї, контроль над її розповсюдженням та застосуванням тісно пов'язані із захистом жертв збройних конфліктів, проблемами яких опікується найстаріша в Женеві міжнародна інституція – Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ, рік заснування – 1863). Згідно зі своїм Статутом, МКЧХ є нейтральною, неупередженою та незалежною гуманітарною організацією, покликаною забезпечувати захист жертв збройних конфліктів та надавати їм гуманітарну допомогу. Комітет є засновником Руху Червоного Хреста, головне завдання якого – забезпечити дотримання воюючими сторонами положень Женевських конвенцій 1949 р. про захист жертв збройних конфліктів та додаткових протоколів до них, а також поширювати знання про міжнародне гуманітарне право (МГП). Під час збройних конфліктів МКЧХ надає захист і допомогу жертвам як поміж військовослужбовців, так і серед цивільного населення, зокрема – військовополоненим, цивільним інтернованим особам, пораненим тощо.

Комітет активізував свою діяльність у нашій державі в грудні 2013 року. За кошти, які МКЧХ виділив Товариству Червоного Хреста України (ТЧХУ), було придбано гуманітарне знаряддя для волонтерів ТЧХУ, які залучалися до надання допомоги пораненим у ході вуличних зіткнень, що мали місце на Майдані під час Революції Гідності у 2013–2014 роках.

З початку російської агресії проти України у 2014 році Червоний Хрест на регулярній основі надає гуманітарну допомогу цивільному населенню по обидва боки лінії зіткнення. Упродовж 2014–2019 років загалом понад 3 млн громадян України отримали допомогу від МКЧХ (продовольчу, непродовольчу, фінансову, психологічну тощо). Упродовж квітня-грудня 2014 року на цілі гуманітарної діяльності в Україні МКЧХ мобілізував 12 млн дол. США, а у 2019 році ця цифра вже зросла до 69,5 млн дол. США. Цьогоріч на цілі гуманітарної діяльності в Україні Міжнародний комітет планує мобілізувати 73,5 млн дол. США. Станом на сьогодні операція МКЧХ в Україні, за визначенням самого Комітету, є однією з десяти найбільш масштабних та пріоритетних його операцій у світі.

МКЧХ щомісяця доправляє 50-100 тонн гуманітарної допомоги до найбільш постраждалих від російської агресії територій України. Зокрема, Комітет на регулярній основі забезпечує мешканців Донецької та Луганської областей медикаментами, продуктами харчування, питною водою, предметами особистої гігієни, психологічною допомогою та будівельними матеріалами. Окрім того, МКЧХ регулярно відстежує та уможлиблює функціонування лікарень в окремих районах Донецької та Луганської областей, здійснює роботи з оцінки та ремонту пошкоджених систем водо-

Зала прав людини й альянсу цивілізацій у Палаці нації

Human Rights and Alliance of Civilizations Room at the Palais des Nations

та газопостачання в зазначених районах, проводить навчання викладачів та місцевого населення з питань мінної та піротехнічної безпеки, а також поширює інформацію про МГП.

Окрім того, МКЧХ уже тричі відігравав помітну роль нейтрального посередника між Україною та РФ у звільненні та передачі утримуваних осіб (27 грудня 2017 року, 7 вересня та 29 грудня 2019 року). Активна участь Комітету в цих процесах, у тісній співпраці та координації зусиль з причетними органами виконавчої влади України, сприяла їх результативності.

Серед наших пріоритетів співпраці з МКЧХ на середню та найближчу перспективу такі:

- залучення можливостей Комітету для покращення гуманітарної ситуації у східних областях України;
- взаємодія з МКЧХ задля унеможливлення легітимізації свавільного перетину державного кордону України т.зв. «гуманітарними конвоями» РФ;
- координація зусиль у контексті визволення українських громадян, які незаконно утримуються в РФ та на окупованих нею українських територіях;
- активізація взаємодії Комітету з ТЧХУ у налагодженні роботи служби розшуку;
- поширення інформації про МГП;
- отримання сприяння з боку МКЧХ для захисту цивільного населення, зокрема, в питанні знищення мін і нездетонованих боєприпасів.

Ще одним міжнародним органом, де питання російської агресії проти України гостро стоїть на порядку денному, є Рада ООН з прав людини (РПЛ).

Створена у 2006 році на базі Комісії ООН з прав людини, котра діяла з 1946 року, Рада є допоміжним органом Генеральної Асамблеї ООН і відповідає за заохочення й захист прав людини у світі, за розгляд ситуацій, пов'язаних з порушеннями прав людини, та за підготовку відповідних рекомендацій Генеральній Асамблеї. Регулярні сесії РПЛ проходять тричі на рік у Женеві. Рада складається з 47 держав-членів ООН, які обираються Генсамблеєю ООН на трирічний термін. Україна є членом РПЛ у період 2018–2020 років (до цього була два терміни поспіль у 2006–2011 роках) і 13 жовтня 2020 року була переобрана на наступний термін (2021–2023 роки), отримавши переконливу підтримку з боку держав.

Для виконання поставлених перед нею завдань РПЛ має у своєму розпорядженні низку механізмів: Універсальний періодичний огляд (УПО), у ході якого кожна держава звітує про дотримання нею міжнародних зобов'язань у галузі прав людини (Україна востаннє успішно проходила УПО у листопаді 2017 року); Консультативний комітет, котрий надає Раді експертні висновки з тематичних питань; Процедуру подання й розгляду скарг, яка дає змогу приватним особам та організаціям повідомляти РПЛ про порушення їхніх прав людини з боку окремих держав; тематичні й країнові спеціальні процедури; низку експертних механізмів і форумів (зокрема, Експертний механізм із прав корінних народів, форуми з питань меншин, соціальний, із питань бізнесу й прав людини, з проблематики прав людини, демократії та верховенства права); а також міжурядові робочі групи відкритого складу, які працюють над розробкою проєктів нових міжнародних документів у галузі прав людини та висловлюють рекомендації щодо кращої імплементації вже існуючих документів (наразі існує 9 таких груп).

З початку російської агресії проти України та окупації РФ Автономної Республіки Крим українська делегація реалізувала в Раді з прав людини низку ініціатив, спрямованих на засудження міжнародним співтовариством порушень Росією прав людини на українських територіях, посилення тиску на Росію з метою звільнення незаконно ув'язнених за сфабрикованими звинуваченнями в РФ та на тимчасово окупованих нею територіях українців і т.ін. Згідно з ініційованими Україною та ухваленими Радою резолюціями 29/23, 32/29, 35/31 та 41/25 «Співпраця з Україною та допомога їй у галузі прав людини», починаючи з 2015 року, в рамках сесій Ради та у міжсесійний період у грудні відбуваються інтерактивні діалоги з обговорення представлених Управлінням Верховного комісара ООН з прав людини доповідей щодо становища у галузі прав людини в нашій державі.

Результати таких діалогів (загалом їх відбулося 19), участь у яких бере від 30 до 40 держав, міжнародних та неурядових організацій, свідчать про

Міністр закордонних справ Польщі Я. Чапутович, професор Університету Фрібурга А. Лужницький, колишній політичний заручник Кремля В. Балух, Міністр закордонних справ України В. Пристайко, правозахисниця Г. Бекірова та колишній політв'язень Кремля Е. Бекіров під час сайд-івенту 24 лютого 2020 року

Polish Foreign Minister J. Chaputowicz, Professor at University of Fribourg A. Luzhnytsky, former Kremlin's political prisoner V. Balukh, Ukrainian Foreign Minister V. Prystaiko, human rights activist G. Bekirova, and former Kremlin political prisoner E. Bekirov during a side event on 24 February 2020

одностайність світового співтовариства у засудженні російської агресії проти України і порушень Росією прав людини на окупованих нею українських територіях та про триваючу ізоляцію в головному правозахисному органі ООН Росії, на підтримку якої відкрито не виступає жодна держава, навіть її традиційні сателіти.

На систематичній основі в рамках РПЛ Україна проводить паралельні заходи, присвячені стану з правами людини в тимчасово окупованій АРК та українським заручникам Кремля. Такі заходи вже стали традиційними під час сегментів високого рівня, котрі проходять щороку в рамках безрезневих сесій і участь у яких беруть вищі посадові особи держав-членів РПЛ та спостерігачів. На останньому сайд-івенті, що відбувся 24 лютого 2020 року, панелістами виступили глави зовнішньополітичних відомств України, Латвії, Литви та Польщі, а також колишні політичні заручники Кремля В.Балух та Е.Бекіров.

У його ході Міністр закордонних справ України відзначив нагальну необхідність створення міжнародної платформи для обговорення кримського питання. За спільною згодою делегацій країн-партнерів міністерські паралельні заходи в рамках Сегмента високого рівня в РПЛ проводитимуться до повної деокупації українського Криму.

У Раді, як і на інших майданчиках міжнародної Женеви, Росія вдається до всіх засобів, аби легітимізувати загарбання нею АРК, зняти накладені на неї у цьому зв'язку низкою країн та міжнародних інституцій санкції. Проте, ці спроби завжди зустрічають рішучий опір з боку делегації України та держав-партнерів. Одним з останніх прикладів може слугувати намагання РФ скористатися ситуацією з розповсюдженням пандемії COVID-19, коли у ході засідання відновленої 43-ї сесії РПЛ, яке проходило у змішаному форматі (частина делегацій були присутні в залі, частина – надала свої виступи у форматі відеозвернень), російська делегація вдалася до демонстрації відеозапису виступу невизначеного промовця, котрий говорив від імені «народу Криму» і, як пізніше з'ясувалося, виявився представником російської окупаційної влади – «заступником голови ради міністрів Криму, постійним представником Республіки Крим при президенті РФ» Г.Мурадовим. Українській делегації довелося негайно реагувати: від виголошення рішучого протесту з порядку ведення засідання – до надсилання відповідних вербальних нот до секретаріату РПЛ. Завдяки діям делегації України, підтриманої ЄС, після згаданої російської провокації УВКПЛ та секретаріат РПЛ встановили низку досить надійних запобіжників, зокрема, кількоступеневу перевірку особи кожного промовця, заявленого тією чи іншою делегацією на участь у засіданнях Ради у віртуальному форматі. Це дозволило на наступних сесіях уникнути повторення подібних підступних кроків з боку РФ.

Звісно, наша робота в РПЛ не зводиться лише до протистояння з Росією, хоча це забирає нині лівову частку часу та зусиль. Як відповідальний член Ради Україна сприяє зміцненню ефективності роботи цього головного правозахисного органу, попередженню порушень прав людини у світі, у зв'язку з чим успішно ініціює в Раді, за значної кількості держав-співавторів, резолюцію «Роль превенції у заохоченні та захисті прав людини». Основною метою такої ініціативи України є залучення значного потенціалу превентивних стратегій для забезпечення поваги до прав людини та уникнення грубих їх порушень у майбутньому, а також зосередження уваги міжнародного співтовариства на самій концепції превенції та необхідності подальшого розвитку та створення всеосяжних превентивних механізмів на національному, регіональному та міжнародному рівнях.

У правозахисному напрямі наша держава тісно співпрацює зі ще однією інституцією, розташованою в Женеві, – Управлінням Верховного комісара ООН з прав людини (УВКПЛ). Його головне завдання – моніторинг ситуації у галузі прав людини у світі, надання технічної допомоги країнам, координація діяльності місій УВКПЛ на місцях. Серед пріоритетів: зміцнення міжнародних механізмів з прав людини; посилення рівності і викорінення дискримінації; боротьба з безкарністю; посилення

верховенства права; інтеграція прав людини в розвиток і в сферу економіки; раннє попередження і захист прав людини в ситуаціях конфлікту, насильства і відсутності безпеки.

УВКПЛ слугує як секретаріат конвенційних органів міжнародних правозахисних інструментів, а також РПЛ; надає підтримку спеціальним процедурам РПЛ, форумам, робочим групам та експертним механізмам, підрозділам із прав людини в складі місій ООН із підтримання миру; скерує радників із прав людини в складі країнових офісів ООН. Нині УВКПЛ має свої представництва у 84 країнах, у тому числі в Україні, 12 правозахисних секцій інкорпоровано в місії ООН із підтримання миру, ще 37 радників із прав людини працюють у країнових офісах ООН.

Очолює Управління Верховний комісар ООН з прав людини (посаду було утворено у грудні 1993 року за рішенням ГА ООН), котрий є головною посадовою особою ООН, покликаною забезпечити правозахисну діяльність в усьому світі. Верховний комісар призначається Генеральним секретарем ООН та затверджується Генасамблеєю ООН на чотири роки; нині цю посаду обіймає колишня президентка Чилі М. Бачелет.

Українська дипломатія активно залучає УВКПЛ до розв'язання проблем, пов'язаних із російсько-українською війною. У березні 2014 року на звернення Уряду України Генеральний секретар ООН сформував Моніторингову місію з прав людини в Україні (ММПЛУ) задля відстеження становища у галузі прав людини в Україні, з особливим фокусом на ситуації на сході України та у Криму. Від початку роботи в березні 2014 року ММПЛУ готує на регулярній основі доповіді щодо ситуації в галузі прав людини в Україні, котрі лягають в основу вищезгаданих інтерактивних діалогів в рамках РПЛ. Станом на жовтень 2020 року вже підготовлено 30 регулярних і 5 тематичних доповідей. Також ММПЛУ забезпечує підготовку доповідей Генерального секретаря ООН щодо ситуації у галузі прав людини в тимчасово окупованій АРК на виконання відповідних резолюцій ГА ООН.

Постпред України Ю.А. Клименко з Верховною комісаркою ООН з прав людини М. Бачелет

Permanent Representative of Ukraine Yurii Klymenko and UN High Commissioner for Human Rights Michelle Bachelet

Постпред і частина правозахисної секції ППУ на засіданні Ради ООН з прав людини

Permanent Representative and part of the human rights section of the Permanent Mission of Ukraine at a meeting of the UN Human Rights Council

Представництва Моніторингової місії розташовані в Києві й кількох містах України. Моніторинг ситуації в Криму ММПЛУ здійснює зі своїх офісів у Києві та Одесі, оскільки окупаційна влада в АРК не погоджується надати доступ на півострів для ММПЛУ, яка у своїй діяльності керується резолюцією ГА ООН 68/262 «Територіальна цілісність України». За інших умов росіяни вже б запросили Місію до Криму, влаштувавши там для неї демонстрацію «потьомкінських сіл».

А так, загарбники лише «засипають» всіх фейковою ура-інформацією про «щасливих кримчан» під російською окупацією. На жаль, стійкого імунітету до російського нарративу ООН поки що не виробила.

Окрім здійснення моніторингу, ММПЛУ, у контексті надання технічної допомоги Україні, зробила свій внесок в розробку Національної стратегії у галузі прав людини та Плану дій з її виконання; долучається до проведення тренінгів із прав людини; співпрацює з державними установами, правозахисними інституціями, організаціями громадянського суспільства в нашій державі.

Ще один важливий складник моніторингової діяльності Ради ООН з прав людини – система її спеціальних процедур (спеціальні доповідачі, незалежні експерти та робочі групи) як один із головних механізмів моніторингу ООН у сфері прав людини. Ця система охоплює всі права: громадянські, культурні, економічні, політичні й соціальні. Утримувачі мандатів спеціальних процедур РПЛ є незалежними експертами з усього спектру питань у галузі прав людини, їхні мандати, відповідно до сфери відповідальності (тематичні чи країнові), серед іншого, включають й надання консультативної допомоги державам-членам ООН з того чи іншого питання. За організаційно-технічної підтримки УВКПЛ утримувачі мандатів спеціальних процедур здійснюють візити до країн; в окремих випадках можливих порушень та проблем, які мають більш широкий, структурний характер, надсилають повідомлення та запити державам; проводять тематичні дослідження та експертні консультації. Їхня місія також полягає в тому, щоб сприяти державам у розробці міжнародних стандартів прав людини; брати участь в інформаційних кампаніях, підвищувати поінформованість громадськості та надавати консультації щодо технічного співробітництва. На сьогодні Радою утворено 44 тематичних та 12 країнових мандатів.

У рамках виконання Україною своїх добровільних зобов'язань як члена Ради ООН з прав людини, зокрема в контексті оголошеного постійного відкритого запрошення всім спеціальним процедурам РПЛ, з 2006 р. нашу державу відвідали більше 10 утримувачів мандатів, у тому числі Робоча група з питань насильницьких чи недобровільних зникнень, Спеціальний доповідач з питань катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, Незалежний експерт з питань захисту від насильства та дискримінації на основі сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності. Наразі узгоджуються дати візитів до України інших спецдоповідачів, які будуть здійснені після скасування обмежень, запроваджених у зв'язку з епідеміологічною ситуацією.

Забезпечення прав людини, а особливо в умовах воєнних дій, як у нас на Донбасі, тісно пов'язане із задоволенням гуманітарних потреб постраждалого населення. Женева справедливо вважають міжнародним центром координації гуманітарної діяльності. У місті розташовані штаб-квартири основних гуманітарних установ ООН, як-от Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ), Міжнародна організація з міграції (МОМ) і женевське відділення Управління ООН з координації гуманітарних питань (УКГП). Тут також зосереджено представництва й офіси численних міжнародних неурядових організацій, діяльність яких так чи інакше стосується згаданої сфери. В Женеві щороку відбувається низка відповідних заходів, які об'єднують представників людей з усіх регіонів світу.

Останніми роками глобальна гуманітарна ситуація значно погіршилася внаслідок різноманітних криз, до яких здебільшого призвели конфлікти й насильство, зміна клімату та стихійні лиха, вичерпування природних ресурсів, інституційна крихкість і ендемічна бідність; чимало страждань населення також спричинило порушення норм МГП. Постійно зростає кількість вимушено переміщених осіб і, за даними УВКБ, на кінець 2019 року вона сягнула 79,5 млн (45,7 млн – внутрішньо переміщені особи [ВПО], 29,6 млн – біженці та 4,2 млн – шукачі притулку).

За координації УКГП, ООН та її партнери спрямовують свої зусилля на надання допомоги – від невідкладної до довгострокової – постраждалим особам практично у всіх регіонах світу. Україна є серед держав-реципієнток такої допомоги: на 2020 р. їй передбачено у обсязі 157,8 млн дол. США (для вирішення проблем 2 млн постраждалих осіб).

Водночас, незважаючи на щорічні звернення гуманітарних організацій до донорів, щороку збільшується розрив між визначеними потребами і доступними ресурсами – дефіцит коштів на допомогу постраждалим країнам та населенню подекуди сягає 50% від загального обсягу потреб, окреслених установами системи ООН. Тож дедалі актуальнішими стають питання пошуку засобів, які дали б змогу краще координувати надання

гуманітарної допомоги, налагодити ефективні механізми фінансування й охоплення більшої кількості постраждалих осіб, поєднувати програми гуманітарної допомоги із забезпеченням розвитку й розбудовою миру тощо.

Для практичного посилення міжнародного режиму захисту біженців і мігрантів у 2019 році було схвалено Глобальну угоду про безпечну, впорядковану та законну міграцію, а також Глобальну угоду про біженців, розробка яких тривала декілька років та була передбачена в рамках реалізації Нью-Йоркської декларації щодо біженців та мігрантів від 2016 року. Водночас, обидві угоди не мають юридично зобов'язуючого статусу та є добровільними для виконання.

У контексті приділення більшої уваги міжнародної спільноти тематиці ВПО та посилення їхнього захисту, за ініціативи низки країн та організацій і за рішенням Генерального секретаря ООН А.Гутерріша в жовтні 2019 року було утворено Панель високого рівня з питань внутрішнього переміщення.

Дипломати Постпредства в Женеві підтримують постійні контакти з представниками зазначених гуманітарних структур задля донесення об'єктивної інформації про першопричини міграційної й гуманітарної кризи в Україні внаслідок триваючої російської агресії та дієвого залучення цих структур до сприяння Уряду України у наданні допомоги постраждалому населенню.

Від початку російської агресії проти нашої країни у 2014 році УКГП щорічно формує План гуманітарного реагування ООН для України. У рамках окреслених планів, але не обмежуючись ними, ООН та її партнери, у тому числі УВКБ та МОМ, надають необхідну допомогу шляхом виділення предметів першої необхідності, одягу та інших непродовольчих товарів, будівельних матеріалів для укриття будинків, готівкових коштів, медикаментів та надання психологічної реабілітації, правових консультацій та юридичного захисту, а також реалізують програми з підтримки самозабезпечення та самозайнятості постраждалого населення, підвищення соціально-економічної стабільності та згуртованості громад, які приймають ВПО, тощо. Окрім того, надається консультативне та експертне сприяння урядовим установам України з питань підготовки та впровадження нормативно-правової бази для забезпечення захисту та прав постраждалого населення.

Водночас, так само, як і правозахисні механізми, зокрема ММПЛУ, міжнародні гуманітарні організації мають обмежений доступ до тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей, постійно зіштовхуючись з труднощами у своїй роботі, зокрема, через свавільні вимоги місцевих окупаційних адміністрацій стосовно необхідності отримання від них «дозволу на діяльність» чи через інші надумані бар'єри. Зважаючи на блокування відповідних зусиль УВКБ з боку Росії, досі не мали успіху

його наміри направити місію до АР Крим задля оцінки ситуації із шукачами притулку та біженцями, які перебували під моніторингом Управління до березня 2014 року, а також становища переміщених осіб із Донбасу.

Завдяки зусиллям та організаційному сприянню ППУ очільники МОМ і УВКБ – В. Свінг та Ф. Гранді відповідно – у 2016 р. відвідали Україну з візитами, у ході яких ознайомилися з операційною діяльністю своїх представництв у нашій державі, зокрема й на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, і обговорили подальшу взаємодію з представниками профільних міністерств і відомств. Українська дипломатія працює над зміцненням співпраці зі згаданими міжнародними установами та їх подальшим ефективним залученням до гуманітарного сприяння нашій державі (передусім у розв'язанні проблем ВПО, спричинених російською агресією).

У Женеві розташований і регіональний офіс Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), що опікується співпрацею з країнами Європи та Центральної Азії. Серед головних пріоритетів взаємодії ППУ із зазначеним Офісом – допомога дітям, котрі потерпають від наслідків російської агресії на сході нашої країни. Так, ЮНІСЕФ надає соціально-психологічну підтримку тисячам дітей та вихователів; охоплює сотні тисяч дітей та їхні родини освітніми програмами про мінну небезпеку; долучається до відновлення й ремонту шкіл і дитячих садків; дбає про поліпшення умов навчання дітей у школах поблизу лінії розмежування на сході України. Як координатор кластера «Вода, санітарія і гігієна» ЮНІСЕФ разом із партнерами, зокрема МКЧХ, з кінця 2014 року опікується питаннями безперешкодного доступу до чистої питної води для постраждалого населення, а також забезпечення наборами для надання першої допомоги, предметами гігієни тощо.

Відповідно до Програми співпраці України з ЮНІСЕФ на 2018–2022 роки упродовж зазначеного періоду Дитячий фонд ООН в Україні зосереджується на: наданні інтегрованих соціальних послуг, захисті дітей, освіті та охороні дитячого здоров'я, моніторингу дотримання прав дитини, а також діяльності у сфері забезпечення чистою питною водою та санітарією в постраждалих районах Донецької та Луганської областей. Загальний бюджет програми для України становить 41,5 млн дол. США.

У рамках договору з МОЗ України, ЮНІСЕФ постачає в нашу державу препарати для антиретровірусної терапії, а також вакцини. Фонд активно сприяє забезпеченню кампаній з імунізації в Україні. В нашій країні реалізуються п'ять спільних з ЮНІСЕФ проєктів у сфері освіти, зокрема, спрямованих на підтримку інклюзивної освіти.

Ще одна міжнародна організація, про яку не можна не згадати в контексті сучасних подій і до якої дослуховуються сьогодні в усьому світі, також знаходиться у Женеві. Йдеться про Всесвітню організацію охорони здоров'я

(ВООЗ) – спеціалізовану установу ООН, утворену 1945 року за рішенням Конференції у Сан-Франциско. У розвиток цього рішення, у 1946 році Міжнародна конференція охорони здоров'я, яка проходила в Нью-Йорку, схвалила Статут ВООЗ, що набув чинності 7 квітня 1948 року (цього ж року Україна стала членом ВООЗ). День 7 квітня вважається днем заснування цієї Організації і щорічно відзначається як Всесвітній день здоров'я.

Головна мета ВООЗ – охорона здоров'я населення в усьому світі. Організація координує міжнародну співпрацю з метою розвитку й удосконалення систем охорони здоров'я, викорінення інфекційних захворювань, упровадження загальної імунізації, боротьби з поширенням ВІЛ/СНІДу, здійснення фармацевтичної діяльності країн-членів тощо. Протягом останніх років питання охорони здоров'я стали пріоритетом на глобальному порядку денному. Їх почали обговорювати на найважливіших політичних форумах; на вирішення питань у цій сфері спрямовуються додаткові фінансові ресурси.

З метою більш повного врахування регіональних пріоритетів у галузі охорони здоров'я та забезпечення тіснішого зв'язку з потребами національних систем охорони здоров'я, основні свої функції ВООЗ здійснює через шість регіональних бюро, а також представництва в країнах. Бюро Європейського регіону ВООЗ, до якого входять 53 держави, зокрема й Україна, розташоване в Копенгагені (Данія), його очолює регіональний директор. У Києві розміщено країнове представництво ВООЗ.

Відколи Росія окупувала АРК і розв'язала бойові дії на сході нашої країни, ВООЗ активно надає необхідну підтримку постраждалому населенню України, забезпечуючи його медичними засобами та послугами.

Зі спалахом пандемії COVID-19 роль ВООЗ набула особливого значення. Організація постійно інформує світову громадськість про поточний стан поширення хвороби у світі, останні тенденції з розробки ефективного лікування та вакцин, готує рекомендації для держав і населення, надає технічну допомогу країнам, зокрема й Україні. У квітні 2020 року із Женеви в нашу країну було доправлено 13 тонн гуманітарної допомоги, яку зібрали МКЧХ та ВООЗ, і яка включала медичні засоби та обладнання для боротьби з пандемією COVID-19.

Україна, зі свого боку, бере активну участь у діяльності ВООЗ. 19 травня цього року під час першої частини 73-ї сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я (ВАОЗ, найвищий керівний орган Організації) країни-члени консенсусом схвалили резолюцію ВАОЗ «Реагування на COVID-19», яка, зокрема, містить заклик до «незалежного міжнародного перегляду» системи глобальної протидії пандеміям та передбачає розслідування причин походження COVID-19. Україна активно долучилася до підготовки зазначеного документа та була одним з перших його співавторів.

Серед інших міжнародних інституцій у Женеві, з якими наша держава тісно співпрацює у сфері охорони здоров'я, слід також відзначити Об'єднану програму ООН з ВІЛ/СНІДу (ЮНЕЙДС), Рамкову Конвенцію ВООЗ з боротьби проти тютюну; Глобальний фонд для боротьби зі СНІДом, туберкульозом і малярією та «Лікарі без кордонів» (Médecins Sans Frontières).

Здоров'я людини безпосередньо залежить від довкілля. Цілі сталого розвитку 11–15 передбачають збереження й захист навколишнього середовища, екологічну безпеку, раціональне використання природних ресурсів. Тут, знову ж таки, на перший план виходить Женева як один із провідних міжнародних майданчиків, де визначаються стратегічні орієнтири в галузі захисту довкілля та раціонального природокористування, розробляються механізми ефективного подолання глобальних екологічних проблем.

У Женеві розташовані секретаріати низки природоохоронних конвенцій. По лінії ЄЕК ООН на регулярній основі відбуваються засідання конвенційних органів – Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані, Конвенції з охорони та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер, Конвенції про транскордонний вплив промислових аварій, Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуської конвенції). Під егідою Програми ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) у Женеві діють також секретаріати Базельської конвенції про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх видаленням, Роттердамської конвенції про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі, Стокгольмської конвенції про стійкі органічні забруднювачі, Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої флори та фауни, що перебувають під загрозою зникнення. Забезпечення представлення позиції України під час засідань конвенційних органів зазначених міжнародних інструментів, координація виконання відповідних рішень вищих органів цих конвенцій, що стосуються України, підготовка відповідних інформаційно-довідкових матеріалів – це все є невіддільною частиною щоденної роботи дипломатів ППУ.

Постпредство на регулярній основі забезпечує участь у роботі Комітету з екологічної політики ЄЕК ООН, яка спрямована, насамперед, на підвищення ефективності природоохоронних конвенцій, передбачає розробку та здійснення оглядів результативності екологічної діяльності в країнах Центральної та Східної Європи, а також обмін досвідом з питань імплементації положень цих конвенцій у національне законодавство.

З урахуванням триваючої агресії Російської Федерації проти України, окремою ділянкою роботи ППУ в екологічному напрямі також стала протидія намірам РФ легітимізувати окупацію нею АРК, зокрема, шляхом надання відповідної звітної інформації та статистичних даних, а також включення експертів з АРК до складу делегацій РФ на заходах у рамках природоохоронних конвенцій. Разом з причетними органами виконавчої влади України ППУ на постійній основі здійснює моніторинг статистичної інформації у цій галузі, що поширюється на веб-ресурсах ЄЕК ООН, та вживає відповідних заходів реагування.

Недотримання природоохоронних конвенцій, безвідповідальне ставлення до природи обертаються для людства природними катаклізмами. Цією проблематикою опікується Управління ООН з питань зменшення ризиків стихійних лих (the United Nations Office for Disaster Risk Reduction, UNDRR), штаб-квартира якого також розташована у Женеві. Основні свої зусилля Управління спрямовує на виконання Сендайської рамкової програми дій із зменшення ризиків катастроф на період 2015–2030 років. Щодва роки UNDRR скликає глобальні форуми, присвячені темі зменшення ризиків катастроф (останній проходив у 2019 році в Женеві). У зазначених заходах беруть участь представники Державної служби з надзвичайних ситуацій України, яким Постпредство надає необхідне сприяння. У рамках своєї діяльності UNDRR координує міжнародну допомогу країнам, котрі постраждали внаслідок природних та техногенних катастроф. ППУ співпрацює з Управлінням, зокрема, у контексті подолання наслідків стихійних лих на території України.

Екологічні процеси суттєво впливають на погодні умови, а отже, маємо згадати ще одну організацію зі штаб-квартирою в Женеві, яка відзначає цього року 70-літній ювілей – Всесвітню метеорологічну організацію (ВМО), засновану в 1950 році. ВМО є компетентним органом ООН з питань спостереження за станом атмосфери Землі та її взаємодії з океанами і зосереджує зусилля на виконанні своєї головної програми «Нагляд за погодою у світі» та подальшому вдосконаленні «Глобальної телекомунікаційної системи» в контексті завчасного попередження про небезпечні явища. Крім того, Організація активно залучає до здійснення всесвітніх кліматичних лабораторних досліджень країни, що розвиваються, та НРК, передусім, з Африканського континенту. Держави-члени і території-члени ВМО мають доступ до експлуатації наукової інфраструктури, необхідної для надання комплексного метеорологічного, кліматичного, гідрологічного та екологічного обслуговування, яке, в першу чергу, здійснюється національними метеорологічними та гідрологічними структурами.

Робота української дипломатії в напрямі співробітництва з ВМО відбувається у тісній взаємодії з Українським гідрометеорологічним центром Державної служби України з надзвичайних ситуацій в рамках Страте-

гічного плану Організації, складеного до 2030 року. У ньому, поміж іншого, передбачено зосередження зусиль на: підвищенні готовності до екстремальних гідрометеорологічних умов; розширенні спостережень і прогнозів щодо «системи Земля»; сприянні проведенню цільових наукових метеорологічних досліджень; збільшенні попиту на метеорологічне, гідрологічне й кліматичне обслуговування; переформатуванні загальної структури та програми ВМО. Зобов'язання України перед ВМО полягають, зокрема, у наданні гідрометеорологічної інформації до Глобальної системи телезв'язку в рамках міжнародного обміну гідрометеорологічними даними.

У контексті обміну інформацією вартує окремою згадки Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ) – спеціалізована установа ООН, покликана, серед іншого, надавати технічну підтримку, розробляти стандарти і правила у сфері електрозв'язку, координувати глобальне управління радіочастотним ресурсом, забезпечувати рівний доступ до інтернету в усьому світі, формулювати рекомендації, спрямовані на активізацію розвитку телекомунікацій та підвищення якості відповідних послуг. Ця, наступна після МКЧХ за поважним віком, установа була заснована у Парижі 17 травня 1865 року під назвою «Міжнародний телеграфний союз». МСЕ дістав свою сучасну назву у 1932 році, і нині його штаб-квартира розташована у тій же самій Женеві. Наразі до складу МСЕ входять 193 держави-члени, понад 800 організацій приватного сектора й академічних установ, зокрема компанії-виробники телекомунікаційного устаткування, розробники технічних засобів і програмного забезпечення, мережеві оператори, а також регіональні телекомунікаційні організації. Україна є членом МСЕ із 7 травня 1947 року. З часу набуття нашою державою незалежності її вже двічі обирали членом вищого керівного органу Міжнародного союзу – Ради МСЕ (у 1994 та 2006 роках). Представники України неодноразово очолювали комітети конференцій МСЕ.

І в цій сфері не обходиться без клептоманської поведінки Російської Федерації. З березня 2014 року, після окупації АРК, РФ почала використовувати для власних цілей, у супереч Статуту МСЕ й Міжнародному довідковому частотному реєстру МСЕ, частоти, закріплені за Україною. ППУ в Женеві на постійній основі протидіє протиправному використанню Росією українського радіочастотного ресурсу на тимчасово окупованій території АРК і знаходить у цьому підтримку з боку керівництва Союзу. Тут варто відзначити відмову МСЕ у передачі Російській Федерації частотного ресурсу України в АРК, визнання ним порушення Росією Статуту МСЕ й низки його регламентних документів, а також публічні висловлювання Генерального секретаря МСЕ з цього приводу, зокрема, в рамках засідань керівних органів Організації.

Красномовним свідченням підтримки Союзом територіальної цілісності України стало розміщення в оперативному бюлетені МСЕ від 1 липня 2017 року № 1127 повідомлення української сторони з порушеного питання спільно із відповідною заявою Генерального секретаря МСЕ.

ЦСР 9 передбачає створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям, до чого безпосередній стосунок має Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ), створена на основі Конвенції, ухваленої у 1967 році державами-членами Паризького союзу з охорони промислової власності, Бернського союзу з охорони творів літератури та мистецтва й інших спеціалізованих союзів. У 1974 році ВОІВ набула статусу спеціалізованої установи ООН, і відтоді в Женеві функціонує її секретаріат – Міжнародне бюро ВОІВ.

Метою ВОІВ є сприяння охороні інтелектуальної власності в усьому світі шляхом забезпечення співробітництва між державами та дотримання ними положень багатосторонніх договорів, що регулюють правові та адміністративні аспекти інтелектуальної власності. За активної участі своїх країн-членів Організація здійснює діяльність, спрямовану на формування глобальної політики у сфері інтелектуальної власності; узгодження національних законів і процедур у цій сфері; надання послуг міжнародним заявникам з отримання прав на об'єкти промислової власності; обмін інформацією; надання технічної, організаційної та консультативної допомоги державам-членам ВОІВ; сприяння у вирішенні спорів у сфері інтелектуальної власності між суб'єктами приватного права тощо.

Україна є членом ВОІВ з 1970 року; у 1992 році Уряд України підтвердив продовження дії для нашої держави низки основних міжнародних угод в сфері інтелектуальної власності й відтоді активно розширює співпрацю з ВОІВ. Україна бере активну участь у засіданнях усіх керівних органів ВОІВ, а також у діяльності її профільних комітетів. Наша держава щодва роки укладає з ВОІВ відповідні програми співробітництва. У 2018 році підписано двосторонній Меморандум про взаєморозуміння та альтернативне вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності, яким передбачено запровадження в Україні інституту арбітражу та посередництва в розв'язанні суперечок у сфері інтелектуальної власності із залученням ВОІВ.

У контексті зусиль РФ з легітимізації окупації АРК, Постійне представництво активно протидіє будь-яким спробам юридичних осіб країни-окупанта зареєструвати як російські різноманітні кримські торгові марки або товарні знаки через Мадридську систему ВОІВ.

Паралельно з основною діяльністю, передбаченою членством у ВОІВ, Постпредство використовує її можливості для популяризації здобутків України у інтелектуальній сфері. Важливою подією стало проведення в жовтні 2019 року у рамках 59-ї серії Асамблей держав-членів ВОІВ експо-

«Інноваційна Україна» у ВОІВ Innovative Ukraine exhibition in WIPO

зиції високотехнологічних досягнень нашої країни під гаслом «Інноваційна Україна: від душі до розуму», яка дозволила привернути увагу світової спільноти до бренду «Інноваційна Україна», що демонструє відкритість нашої держави для бізнесу й інвестицій, поєднує міцні традиції інновацій із баченням сучасності й відкритістю до майбутнього. Під час експозиції, побудованої за принципом «від історії до сучасності й майбутнього», учасники Асамблей ВОІВ ознайомилися з найбільш передовими технологіями та інноваційними рішеннями, запропонованими українськими фахівцями, та новаціями, які вже знайшли своє практичне застосування у повсякденному житті. На додаток до цієї презентації захід містив культурно-гастрономічну частину, у ході якої його гості змогли насолодитися як музичними творами у виконанні Національного академічного оркестру народних інструментів, так і стравами традиційної української кухні.

Порушивши тему інновацій і передових технологій, слід згадати про Європейську організацію ядерних досліджень (ЦЕРН), якою також опікується ППУ в Женеві, – провідну європейську міждержавну організацію з вивчення фізики високих енергій, яка розташована на території Швейцарії та Франції. До роботи над проектами ЦЕРНу активно залучаються вчені з усього світу, в тому числі й з України. Українських науковців добре знають у ЦЕРНі завдяки їхній успішній участі в кількох роботах для проекту Великого адронного колайдера (який розташований на глибині до 175 метрів

під землею і має форму великого кола окружністю 27 км). Із жовтня 2016 року Україна набула асоційованого членства в ЦЕРНі, що дає змогу нашим ученим, студентам, учителям та учням офіційно брати участь у її різноманітних програмах, а нашим підприємствам – у тендерах із закупівлі високоякісного обладнання для потреб ЦЕРНу. Наразі у відповідних дослідженнях беруть участь понад 100 представників з України. Окрім того, українські учні й учителі щороку мають змогу відвідувати ЦЕРН для ознайомлення з науковими розробками у сфері фізики високих енергій, аби згодом поділитися здобутими знаннями зі своїми колегами в Україні.

Ця стаття була б неповною без бодай згадки про розташовані в Женеві Міжнародну електротехнічну комісію та Міжнародну організацію стандартизації, які відповідають за розробку стандартів у різних сферах.

В міжнародній Женеві помітним також є й парламентський вимір взаємодії держав завдяки розміщеному тут Міжпарламентському Союзу (МПС). Організація формулює погляди та позицію світової парламентської спільноти з питань, які становлять міжнародний інтерес, у вигляді резолюцій та звітів, а також пропонує рекомендації щодо парламентських заходів. Делегація Верховної Ради України регулярно бере участь у весняній та осінній асамблеях МПС та його інших заходах, зокрема й тих, які проводяться спільно з ООН. Серед останніх здобутків цієї участі слід відзначити схвалення 140-ю Асамблеєю МПС у квітні 2019 року ініційованої депутатом Верховної Ради України VIII скликання Б.І.Тарасюком спільно з його йорданським колегою К.Аль-Баккаром резолюції «Неприпустимість використання найманців, іноземних бойовиків та приватних військових компаній для підриву миру, міжнародної безпеки і територіальної цілісності держав та порушень прав людини», до розробки тексту та просування якої активно долучилися дипломати Постпредства.

Завершуючи розповідь про майданчики міжнародної Женеви, не можна оминати увагою Всесвітній економічний форум (ВЕФ), щорічні засідання якого в Давосі на початку кожного року стають для мас-медіа величезним інформаційним приводом, а для співробітників Постпредства – ще однією відповідальною ділянкою напруженої роботи.

ВЕФ – міжнародна неурядова некомерційна організація, головною метою якої є сприяння розвитку державно-приватного партнерства на глобальному рівні. Поміж інших напрямів діяльності Форуму – встановлення й розвиток неформальних контактів світових і регіональних лідерів у сфері політики, бізнесу, соціальних, гуманітарних та безпекових відносин для обговорення у неофіційній обстановці актуальних питань глобального характеру та формування пріоритетів співробітництва у таких основних сферах, як соціально-економічний розвиток, зміцнення міжнародної безпеки, охорона здоров'я, захист навколишнього середовища, подолання бідності тощо.

Спільними зусиллями світових лідерів у ході щорічних засідань Всесвітнього економічного форуму вдавалося висувати сміливі ініціативи та знаходити компромісні рішення складних зовнішніх та внутрішніх політичних проблем. Серед яскравих прикладів новітньої історії можна навести, зокрема, такі:

- 1987 р. – Міністр закордонних справ Німеччини Г.Д.Геншер закликав учасників Всесвітнього економічного форуму підтримати прагнення радянського лідера М.Горбачова поставити крапку в «холодній війні»;
- 1988 р. – перебуваючи на межі збройного протистояння, уряди Греції та Туреччини знайшли мирний шлях розв'язання конфлікту, підписавши «Давоську декларацію»;
- 1992 р. – Президент Південно-Африканської Республіки Ф. де Клерк зустрівся з Нельсоном Манделою;
- 1994 р. – Прем'єр-міністр Ізраїлю Ш.Перес і лідер Палестинської Автономії Я.Арафат досягли попередньої домовленості з мирного врегулювання палестинсько-ізраїльського конфлікту;
- 1999 р. – Генеральний секретар ООН К.Аннан проголосив програму спрямування зусиль усіх націй на розв'язання соціальних проблем і подолання бідності;
- 2000 р. – Гендиректорка ВООЗ Г.Г.Брундтланд оголосила про створення Глобального альянсу з вакцин та імунізації (GAVI), секретаріат якого, до речі, також розмістили в Женеві.

Численні заходи Щорічного засідання ВЕФ-2020, яке проходило під загальним гаслом «Ключові партнери заради згуртованого і сталого світу», відвідали понад 3 тис. представників політичних, ділових, академічних кіл та громадянського суспільства, з них понад 40 глав держав та урядів, у тому числі й України. Керівництво нашої держави регулярно бере участь у роботі ВЕФ у Давосі та його регіональних самітів, залучаючи можливості Форуму до розвитку України. 2020 рік позначився взаємодією з ВЕФ у контексті отримання Україною можливостей повною мірою скористатися перевагами Четвертої індустріальної революції.

Це далеко не повний перелік розташованих у Женеві міжнародних організацій, з якими співпрацює Україна. На додаток до офіційних заходів на правозахисних, гуманітарних, безпекових, економічних, інтелектуальних та інших майданчиках, які використовуються Постпредством для привернення уваги до України, її величезного потенціалу, для заручення підтримкою міжнародних партнерів у протистоянні російській агресії та гібридній війні, значне місце у роботі ППУ відводиться культурній дипломатії.

Так, у листопаді 2018 року Постпредством було організовано низку заходів із нагоди 85-х роковин Голодомору 1932–1933 рр. в Україні – геноциду українського народу. За участі Українського товариства у Швейцарії прове-

Болісна пам'ять про Голодомор – акція «Запалімо свічку пам'яті» на території Постійного представництва України в Женеві

Painful memory of the Holodomor – Let's light a candle of memory event in the territory of the Permanent Mission of Ukraine in Geneva

дено акцію «Запалімо свічку пам'яті!», а також у приміщенні розташованій в центрі міжнародної Женеви «Вілли ла Пастораль» – виставку «Страчені голодом», яка сприяла кращому усвідомленню міжнародною спільнотою трагедії українського народу на тлі нині триваючої російської агресії.

Без перебільшення непересічною подією для міжнародної Женеви стало проведення Постпредством у лютому-березні 2019 р. у Женевському Палаці націй ретроспективної виставки живої легенди українського живопису, всесвітньо відомого художника Івана Марчука під назвою «Генотип вольності», в урочистому відкритті якої взяли участь керівництво Відділення ООН та інших міжнародних організацій, розташованих у Женеві, дипломатичний корпус, громадськість кантону і міста Женева, а також місцева українська громада. У женевській експозиції було представлено близько 60 картин з шести авторських циклів феноменально широкого творчого діапазону художника. Символічно, що виставку творів І.Марчука, вся творчість якого пронизана жагою до свободи, було розміщено саме поряд із залом, де працює Рада ООН з прав людини, покликана захищати права людини та її основні свободи.

Наприкінці хотів би згадати про найменш формальний із перелічених, але не менш важливий захід, на якому зосереджує увагу Постпредство – благодійний базар, який проводить щороку напередодні Різдвяних свят Жіноча гільдія ООН. Можливо, у декого з читачів такий захід викличе

скепсис, проте за рівнем відвідуваності благодійний базар можна прирівняти до найсерйозніших ООНівських форумів – його ніколи не обминає Директор Відділення ООН у Женеві (на минулому базарі нинішня його очільниця залюбки придбала пару сувенірних свинок з української ятки), а за популярністю і кількістю відвідувачів благодійний базар не поступається женевському автосалону. Мета ярмарку – зібрати кошти на фінансування проєктів із підтримки знедолених дітей та жінок. Щорічно благодійний базар збирає понад шість тисяч гостей та акумулює кошти у розмірі близько 300 тис. швейцарських франків. Підготовка до нього – спільна робота усієї великої родини Постпредства, включно з дітьми, яку традиційно організовує і очолює дружина Постійного представника Зоя Клименко.

Тут повною мірою розкриваються художні, оздоблювальні, кулінарні та комерційні таланти співробітників Постійного представництва та членів їхніх родин, адже участь у благодійному базарі – ще одна додаткова можливість популяризації України. Базар – це не лише торгівля українськими сувенірами та власноруч приготованими смаколиками, а й презентація народних мистецьких витворів, якими прикрашені українські стенди, українських народних костюмів, у які вдягнені наші чарівні продавчині й продавці, та, врешті-решт, український гумор і вміння переконати покупця, приміром, з далекого Габону, що йому неодмінно смакуватиме й принесе багато користі каша, зварена з вирощеної в Україні гречки. І наші дівчата та хлопці вміло переконують не лише його, а й десятки інших делегатів. І приємно протягом наступного року, обговорюючи з колегами-постпредами питання роззброєння, прав людини, торгівлі, екології чи якісь інші робочі моменти, почути від них ностальгічні спогади про те, які смачні українські страви вони куштували на благодійному базарі, а, прийшовши на запрошення до резиденції когось із колег, побачити у них у передпокої український оберіг чи різьблену тарелю з Тризубом, яка прикрашає вітальню. А головне – завдяки співпраці з українськими майстрами, вдається щороку допомагати зібраними коштами знедоленим дітям та літнім людям в Україні.

Отак і працюємо – на усіх майданчиках, з усіма аудиторіями.

Через пандемію COVID-19, яка значною мірою заторкнула й міжнародне життя в Женеві, її екосистема доволі оперативно адаптувалася до нових реалій, запровадивши *modus operandi*, обумовлений надзвичайними обставинами. Наразі доволі поширеним став «гібридний» змішаний формат, який поєднує роботу у віртуальному дистанційному режимі з фізичною присутністю у залах засідань. Міжнародна Женева довела на практиці, що здатна динамічно реагувати на виклики, які постають перед людством. Цілком можливо, що набутий під час карантинних обмежень досвід застосування цифрових платформ для взаємодії між делегаціями й

секретаріатами міжнародних організацій і надалі використовуватиметься як новітній інструмент сучасної дипломатії. І за цих умов українські дипломати в Женеві й далі пильнуватимуть інтереси нашої держави, щоб не допустити зловживань ситуацією та маніпуляцій із боку Російської Федерації новими форматами для просування її антиукраїнських наративів, уникнення відповідальності за численні порушення міжнародного права, окупацію та військові злочини.

Як уже було сказано, з початком російської агресії проти України у 2014 році роботи у Постійного представництва, як і, власне, у всіх українських дипломатів по світу, додалося, і навіть не вдвічі, а у багато разів. Окрім невтомного привернення уваги міжнародних організацій та акредитованих при них делегацій держав-членів ООН до протиправних дій Росії, залучення їх до підтримки України та засудження РФ, нам доводиться щоденно протистояти жорсткій інформаційній війні, яку веде Росія проти нашої держави на міжнародних майданчиках. Маючи за плечима багатий радянський досвід брехні, окомиллювання, пропагандистських трюків, РФ на цьому полі не менш серйозний і підступний супротивник, ніж на полі бою.

І нехай у дипломатичних баталіях, на щастя, не ллється кров, проте поразка у них може призвести до реального кровопролиття за сотні й тисячі кілометрів від місця їх ведення. А перемоги у таких боях – тихі, без салютів, проте значною мірою саме завдяки їм стихає стрілянина, угамовується агресор, стає спокійнішим і безпечнішим світ.

Тож далі буде.

Буде Україна.

Завжди й навіки.